

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL / SENTABR /
9-SON, II-QISM

Google
scholar

RePEc
RESEARCH PAPERS
IN ECONOMICS

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, sentabr.
II-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukariyeva Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BAHOLASH VA MUAMMOLI KREDITLARNI BARVAQT ANIQLASHNING SUN'YI INTELLEKTGA ASOSLANGAN MENEJMENT MODELINI TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	14
Alovuddin Jamolov	
YASHIL TRANSPORT: BARQAROR RIVOJLANISH UCHUN IMKONIYAT VA ISTIQBOLLAR.....	19
Quliyev Begimqul Melikovich	
SAMARQAND VILOYATIDA MAHALLIY BUDJETLARDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	25
Uzakova Kamola Bexzodovna	
O'ZBEKISTONDA EKOTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLARI	31
Xolmurodova Moxichehra Dilmurodovna	
THE IMPACT OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT ON ECONOMIC GROWTH IN UZBEKISTAN: EVIDENCE FROM AN ARDL BOUNDS TESTING APPROACH (2000–2024)	36
Ortikov Olloberdi Muzaffar o'g'li	
Rajabova Malika	
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH MEXANIZMLARI	44
Rustamova Dildora Jamshid qizi	
THIS STUDY EXAMINES BEIJING'S EXPERIENCE IN PROMOTING CROSS-BORDER E-COMMERCE IN TASHKENT FROM THE PERSPECTIVE OF REGIONAL COOPERATION	50
Wang Jiahao	
DORI VOSITALARIGA OID AXBOROTLARNI BUXGALTERIYA HISOBI VA HISOBOTLARIDA AKS ETTIRISH USLUBIYATINI TAKOMILLASHTIRISH	58
Yodgorov Xushvakt Mansurovich	
AGROSANOAT MAJMUINI MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA JAMLANMA DARAJA VA KANALLARARO TAKRORLANISHNI O'LCHASH METODIKASI: «YASHIL» YO'NALISHLAR MISOLIDA	63
Xudaynazarov Bekzod Akramovich	
ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА АКТИВОВ И СТАБИЛЬНОСТИ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ	69
Баймуратова Зина Акилбековна	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYAVIY MUHITNI YANADA RIVOJLANTIRISH VA INFLYATSIYANING SALBIY OQIBATLARINI KAMAYTIRISH YO'NALISHLARI	75
Niyozov Asad Qosimovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNING NAZARIY EVOLYUTSIYASI VA UNI BAHOLASHNING ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLARI	80
Afenov Nursultan Nugmatillayevich	
ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND COMPETITIVE ADVANTAGE IN HIGHER EDUCATION: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES.....	86
Boynazarova Iroda Mahmud qizi	
GREEN BONDS IN UZBEKISTAN: OPPORTUNITIES, INSTITUTIONAL DEVELOPMENT AND BARRIERS TO SUSTAINABLE FINANCE	92
Umarova Zulaykho Tursunovna	
YASHIL INVESTITSIYALARNI JALB QILISH ORQALI BARQAROR IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH MEXANIZMLARI	97
Teshayev Zafarbek Zokirovich	

RAHBARLIK LAVOZIMLARIDA XOTIN-QIZLAR ULUSHI VA MAVJUD STROTEPLAR TAHLILI	103
Abduraxmonova Feruzabonu Abduraxmon qizi	
ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND COMPETITIVE ADVANTAGE IN HIGHER EDUCATION: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES.....	109
Boynazarova Iroda Mahmud qizi	
KATTA HAJMLI IQTISODIY MA'LUMOTLAR (BIG DATA) SHAROITIDA EKONOMETRIK BAHOLASH USULLARINING NAZARIY TRANSFORMATSIYASI.....	115
Zarikeyeva Miyasar Maratovna	
EFFECTIVE MECHANISMS FOR MANAGING ORGANIZATIONAL ECONOMIC SUSTAINABILITY IN THE PROCESS OF JOB OPTIMIZATION.....	121
Odilov Jakhongir Akram ugli	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI BANK KREDITLARI ORQALI MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	128
Abdullayev Ahrorjon Akmaljon o'g'li	
ZARGARLIK XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA PERFORMANCE MARKETINGDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	134
Azizova Roxila Baxodir qizi	
IQTISODIYOT NAZARIYASI: NAZARIY ASOSLARDAN AMALIYOTGACHA BO'LGAN IQTISODIY JARAYONLARNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	139
Xamdamov Amriddin Xamdam o'g'li	
УПРАВЛЕНИЕ И ПРИНЯТИЕ РЕШЕНИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ.....	145
Taravat Abdul Salam	
ПОВЕДЕНЧЕСКИЙ ПОДХОД В ГОСУДАРСТВЕННОМ УПРАВЛЕНИИ РАЗВИТИЕМ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ МОДЕЛЬ	152
Икрамова Нодира Бурхон кизи	
STOCK MARKET DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN, 2023–2026: INSTITUTIONAL REFORM, PRIVATIZATION, AND EVIDENCE FROM PRIMARY EXCHANGE MICRODATA.....	159
Alekperova Dilshodakhon	
Toshkentov Kuvonchbek	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA TIJORAT BANKLARINING O'RNI.....	167
Bozorov Ilyos Isomiddinovich	
TIJORAT BANKLARINING KAPITAL BAZASINI MUSTAHKAMLASHDA ZAMONAVIY MOLIVAVIY INSTRUMENTLARDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	173
Abduraimova Fazilat Hikmatulla qizi	
TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASHDA YANGI KONSEPTUAL VA USLUBIY YECHIMLAR: SIRKULYAR IQTISODIYOT TAJRIBASI.....	180
Otajanova Shahnoza Shuhratovna	
BANKLARDA RISKLARNI BOSHQARISH, DAROMAD VA NATIJADORLIKNI OSHIRISH	185
Jo'rayev Bekzod Bahodir o'g'li	
INKLYUZIV TA'LIM MUHITINI TA'MINLASHDA UMUMTA'LIM MAKTABLARI MENEJMENTINI HUDUDIY KLASSTERLASH ASOSIDA OPTIMALLASHTIRISH MODEL: TASHKILIY-BOSHQARUV MEKANIZMLARI VA SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI	192
Rajapova Guldona Usman qizi	
FERMER XO'JALIKLARIDA MOLIVAVIY NATIJALARNI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH: FOYDA SIFATI VA BARQARORLIGINI BAHOLASH YONDASHUVLARI	198
Rashidov Baxadir Yusupovich	
HUDUDLAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA INVESTITSIALARNING ROLI.....	203
Sapayeva Fazilat Norbayevna	

ERKIN IQTISODIY ZONALARDA EKO-SANOAT PARKLARINI TASHKIL ETISH VA EKOLOGIK TADBIRKORLIKNI BAHOLASH USULLARI	207
Turg'unova Tursunoy Maratovna	
TIJORAT BANKLARIDA JISMONIY SHAXSLARNI KREDITLASHNING TASHKILIY VA HUQUQIY ASOSLARI	212
Aminova Mehriniso Erkinjonovna	
BARQAROR RIVOJLANISH (ESG) PRINSIPLARINING KOMPANIYA BRENDI QIYMATI VA JOZIBADORLIGIGA TA'SIRI	217
Dilfuza Matisakova	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MOLIVAVIY TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH ORQALI MOLIVAVIY XIZMATLAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH	224
Raximova Lolaxon Avazovna	
MEHNAT INTIZOMINING KORXONALAR FAOLIYATINING IQTISODIY SAMARADORLIGIGA TA'SIRI.....	228
Azizova Sayyora Xamidullayevna	
MINTAQA IQTISODIYOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA TIBBIY TURIZM XIZMATLARINING EKONOMETRIK BAHOLANISHI.....	237
Yusupova Mexribon Uktamovna	
KICHIK SANOAT ZONALARIDA INVESTITSION FAOLLIKNI OSHIRISHNING RAQAMLI TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI SHAKLLANTIRISH.....	245
Jo'rayev Po'latjon Komiljon o'g'li	
MAKTABGACHA TA'LIM XIZMATLARI SOHASIDA KICHIK BIZNES RAQOBATBARDOSHLIGINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.....	251
Madaminova Feruza Tursunboy qizi	
YASHIL INVESTITSIYALARNING MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI VA AHAMIYATI.....	259
Raximova Shaxnoza Xamzayevna	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA TAYYOR MAHSULOTLAR EKSPORTINI RAG'BATLANTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI VA TA'MINOT YO'LLARI.....	263
Esanov Yusufjon Dilmurod o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT: MOHIYATI, XUSUSIYATLARI VA O'ZBEKISTONDAGI RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	267
Sultonov Shahzod Shavkat o'g'li	
O'ZBEKISTON BANLARINIGKING YASHIL BANK MAHSULOTLARI TASHKIL QILISH MEXANIZMLARI VA ULARNING BANK IQTISODIY SAMARADORLIGINI SALBIY TA'SIR QILMAGAN HOLATDA MAHSULOTLARINING MOLIVAVIY BARQARORLIK TA'MINLASH YO'LLARI.....	275
Nuriddinov Murodjon Nuriddin o'g'li	
JAHON IQTISODIYOTINING GLOBALLASHUVI SHAROITIDA MILLIY EKSPORT SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISHNING MARKETING MEXANIZMLARI.....	281
Jumayeva Zamira Bustonovna	
MARKAZIY OSIYO UCHUN GEOSIYOSIY RISK (GPR) INDEKSINI ISHLAB CHIQISH	285
Qodirova Laylo Otabekovna	
BIRLASHGAN ARAB AMIRLIKLARI STARTAP EKOTIZIMINI BOSHQARISH MODELI VA O'ZBEKISTON UCHUN SABOQLAR.....	289
Elmurod Sodiqov Shomurod o'g'li	
INTEGRATSIYALASHGAN HISOBOTNI SHAKLLANTIRISHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI.....	295
Abduvaliyev Zafar Mahmudovich	
AVTOMOBIL BUTLOVCHI QISMLAR ISHLAB CHIQARISHDA MAHALLIYLASHTIRISH VA TA'MINOT TARMOG'INI DIVERSIFIKATSIYALASH SAMARADORLIGI.....	301
Asadov Elyorbek Kandiayrovich	

INFRATUZILMA TADBIRKORLIK FAOLIYATI UCHUN ZARUR OBYEKTAR, INSTITUTLAR, RESURSLAR VA XIZMATLAR MAJMU'I.....	307
Rustamov Sultonbek Bekzadovich	
TURISTIK XIZMATLAR SOHASIDA INVESTITSION JOZIBADORLIK PARADOKSLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH MEXANIZMLARI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA).....	315
Ollanazarov Bekmurod Davlatmurotovich	
"YASHIL" SANOAT SIYOSATINI BAHOLASHNING XUSUSIYATLARI.....	323
Ismatulloeva Madinabonu Fozil qizi	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUDJET MABLAG'LARI HISOBI VA ULARDAN FOYDALANISH USTIDAN ICHKI AUDITNI TAKOMILLASHTIRISH.....	330
Murtozayeva Xusnora Erkin qizi	
KORXONANING BREND EKOTIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	335
Sa'dulloev Habibullo Ibodullo o'g'li	
AGRAR VA SANOAT TARMOQLARIDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH ORQALI YANGI ISH O'RINLARINI SHAKLLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	341
Bobojonov To'liqinbek Maxmud o'g'li	
O'ZBEKISTONDA SANOAT KORXONALARINING ENERGIYA TA'MINOTIDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING O'RNI VA ISTIQBOLLARI.....	347
Jo'ramurodova Feruza Mardon qizi	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SANOAT KORXONALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI OSHIRISH VA INVESTITSION STRATEGIYALARNI BOSHQARISH.....	353
Nazarova Nigora Yusufovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARINING AKADEMIK FAOLIYATINI TRANSFORMATSIYA QILISHNING IQTISODIY-TASHKILY ASOSLARI.....	361
Raximbayev Musobek Komiljon o'g'li	
MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINING SHAKLLANISH TENDENSIYALARI, HUDUDLARARO FISKAL TAFOVUTLAR VA HUDUDIY SOLIQ MA'MURIYATCHILIGI MUAMMOLARINING TIZIMLI TAHLILI.....	367
Azamjonov Ulug'bek Usmonjon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISH TIZIMINING EVOLYUTSION RIVOJLANISHI VA ZAMONAVIY XUSUSIYATLARI.....	377
Erxanov Muxammadjon Absayitovich	
OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARINI EKSPORTGA YO'NALTIRISHDA MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH.....	382
Ilhamova Zarnigor Po'latjon qizi	
MAMLAKATIMIZDA TRANSPORT INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH CHORA-TADBIRLARI.....	386
Qo'ziboev Umarbek Ulug'bekovich	
JUFT KORRELYATSIYA VA REGRESSIYA TAHLILI YORDAMIDA INVESTITSION FAOLIYAT SAMARADORLIGINI ANIQLASH.....	390
Muxtorova Shohida Negmat qizi	
TURISTIK INNOVASION LOYIHALARNI KRAUDFANDING ASOSIDA MOLIYALASHTIRISH MODELI.....	397
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
TIJORAT BANKLARIDA ICHKI AUDIT AMALLARINING NATIJADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI MUAMMOLAR.....	403
Yuldashev Xurshidbek Mamirjonovich	
MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA HISOBOTNI TUZISH VA TAQDIM ETISH HAMDA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	408
Xalilov Bahromjon Bahodirovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BARQAROR IQTISODIY O'SISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	412
Masharipova Maksuda Becnazarovna	

COOPERATION BETWEEN CREATIVE INDUSTRIES AND TOURISM SERVICES IN BUILDING A NATION BRAND: FORMS, ASYMMETRIES, AND THE MISSING INTERFACE	419
Yusupova Mokhinur Farkhod qizi	
SUVEREN FONDLARDA ESG TAMOIYILLARINI BAHOLASH: MANDAT TURIGA ASOSLANGAN DIFFERENSIAL YONDASHUV	429
Jumaniyazov Inomjon Turayevich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ТАРИФНОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЭЛЕКТРОЭНЕРГЕТИКИ УЗБЕКИСТАНА НА ОСНОВЕ РАСПРЕДЕЛЕНИЯ ЗАТРАТ И ЦЕНОВЫХ СИГНАЛОВ	438
Аллаева Гульчехра Жалгасовна	
BOZOR SHAROITIDA KADRLAR TAYYORLASH TA'LIM TIZIMINI BOSHQARISH JARAYONINI RIVOJLANTIRILISHI	447
Temirova Shalola Erkinovna	
COMPARATIVE DYNAMICS OF AGRICULTURAL SUPPORT AND GREEN TRANSFORMATION: EVIDENCE FROM FOUR COUNTRIES	452
Abduraimov Abdunabi	
SOLIQ MEXANIZMINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISHNING INSTITUTIONAL ASOSLARI	460
To'laganova Feruza Xamidulla qizi	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA BOSHQARUV DARAJASINI MOLIYAVIY NATIJADAN MUSTAQIL BAHOLASH USLUBIYOTI	467
Axmadjanov Abrorbek Akbarjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONIDA YOSHLARNING INNOVATSION ISH BILAN BANDLIGINI TARTIBGA SOLISHNING MAZMUNI VA AHAMIYATI	473
Bozorova Guljaxon Otabek qizi	
OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI NARXLARINING SHAKLLANISHI: INFLYATSION OMILLAR VA ULARNING AHOLI TURMUSH DARAJASIGA TA'SIRI	479
Xakimov Rashid	
PROSPECTS FOR PROMOTING UZBEKISTAN'S TOURISM BRAND IN THE INTERNATIONAL MARKET THROUGH ELEMENTS OF NATIONAL FASHION	485
Yusupova Mokhinur Farkhod qizi	
O'ZBEKISTON SUVEREN KREDIT REYTINGIDA DAVLAT QARZI BARQARORLIGINING O'RNI	494
Mamadaliyev Poziljon Mansurjon o'g'li	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISHDA MOLIYAVIY RISKLARNI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	505
Karimov Shamsiddin Akram o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SOLIQ DUE DILIGENCE'NI QO'LLASH ISTIQBOLLARI	512
Muydinov Erkin Jamaldinovich	
O'ZBEKISTONDA ELEKTRON SAVDO XIZMATLARINING HOZIRGI HOLATI VA ULARNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	519
Ulugmurodov Farxod Faxriddinovich	
XORAZM VILOYATIDA ISTE'MOL TOVARLARI BOZORINING MARKETING TAHLILI	525
Yo'ldoshev Suxrob Urinboy o'g'li	
РАЗВИТИЕ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯМИ НА ОСНОВЕ ТЕХНОЛОГИЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА	531
Мирзаева Азизахон Шерзодовна	
DAVLAT TIBBIYOT TASHKILOTLARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING USLUBIY MUAMMOLARI	537
Kuliboyev Azamat Shonazarovich	
THEORETICAL APPROACHES TO THE FORMATION OF A MARKETING MECHANISM FOR PROMOTING EDUCATIONAL SERVICES	548
Shuhrat Bahodir o'g'li Umarov	

O'ZBEKISTONDA YASHIL QURILISHLOYIHALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI HAYOTIY SIKL XARAJATLARI ASOSIDA BAHOLASH	561
Mamadjanova Okila Gayratovna	

O'ZBEKISTONDA YASHIL QURILISH LOYIHALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI HAYOTIY SIKL XARAJATLARI ASOSIDA BAHOLASH

Mamadjanova Okila Gayratovna

“Legendary Vavilon” MCHJ, Farg‘ona, O‘zbekiston

E-mail: fer.sapedu@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0008-5075-9636>

Annotatsiya. Ushbu maqolada, O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan yashil qurilish loyihalarining iqtisodiy samaradorligini hayotiy sikl xarajatlari asosida baholash masalalari ko‘rib chiqildi. Tadqiqotda an‘anaviy boshlang‘ich qurilish qiymati bilan cheklanib qolmasdan, bino foydalanish davridagi energiya sarfi, texnik xizmat, ekspluatatsiya xarajatlari, investitsiyaning qaytish muddati va diskontlangan xarajatlarni hisobga olish zarurligi asoslandi. Xalqaro ilmiy tadqiqotlar, rasmiy statistik ma‘lumotlar va O‘zbekistonning yashil iqtisodiyotga o‘tish bo‘yicha amaldagi siyosati tahlil qilindi. Hayotiy sikl xarajatlari yondashuvi yashil qurilish loyihalarini uzoq muddatli iqtisodiy samaradorlik nuqtai nazaridan baholash imkonini berishi ko‘rsatib berildi. Shuningdek, O‘zbekiston sharoitida energiya samarador qurilish loyihalarini baholashda boshlang‘ich investitsiya, ekspluatatsiya xarajatlari, energiya tejallishi va investitsiyaning qaytish muddatini o‘zaro bog‘liq holda hisobga olish bo‘yicha amaliy takliflar ishlab chiqildi.

Kalit so‘zlar: yashil qurilish, hayotiy sikl xarajatlari, iqtisodiy samaradorlik, energiya samaradorligi, investitsiya, ekspluatatsiya xarajatlari, yashil iqtisodiyot.

Аннотация. В статье рассмотрены вопросы оценки экономической эффективности проектов «зелёного» строительства в Узбекистане на основе затрат жизненного цикла. Обоснована необходимость учитывать не только первоначальную стоимость строительства, но и энергопотребление в процессе эксплуатации здания, расходы на техническое обслуживание, эксплуатационные затраты, срок окупаемости инвестиций и дисконтированные расходы. Проанализированы международные научные исследования, официальные статистические данные и действующая политика Узбекистана по переходу к «зелёной» экономике. Показано, что подход на основе затрат жизненного цикла позволяет оценивать проекты «зелёного» строительства с позиции долгосрочной экономической эффективности. Предложены практические подходы к комплексной оценке первоначальных инвестиций, эксплуатационных расходов, экономии энергии и срока окупаемости инвестиций при реализации энергоэффективных строительных проектов в условиях Узбекистана.

Ключевые слова: зелёное строительство, затраты жизненного цикла, экономическая эффективность, энергоэффективность, инвестиции, эксплуатационные расходы, зелёная экономика.

Abstract. This article examines the economic efficiency of green building projects in Uzbekistan using a life cycle cost approach. The study argues that project evaluation should not be limited to initial construction costs but should also consider energy consumption during building operation, maintenance expenses, operating costs, investment payback periods, and discounted expenditures. International scientific studies, official statistical data, and Uzbekistan’s current green economy policies are analysed. The findings indicate that the life cycle cost approach provides a more comprehensive basis for assessing the long-term economic efficiency of green building projects. Practical recommendations are proposed for evaluating initial investment, operating costs, energy savings, and investment payback in an integrated manner when assessing energy-efficient construction projects in Uzbekistan.

Keywords: green building, life cycle cost, economic efficiency, energy efficiency, investment, operating costs, green economy.

KIRISH

Bugungi kunda yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida bino va qurilish sektorining iqtisodiy hamda ekologik samaradorligini oshirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Binolarni qurish va ulardan foydalanish katta hajmdagi energiya, material va moliyaviy resurslarni talab qiladi. UNEP va GlobalABC ma'lumotlariga ko'ra, bino va qurilish sektori global energiya iste'moli va karbonat angidrid chiqindilarining sezilarli qismini shakllantiradi. Bu holat mazkur sohada energiya samaradorligini oshirish va uzoq muddatli xarajatlarni kamaytirish zaruratini kuchaytiradi (United Nations Environment Programme & GlobalABC, 2026).

An'anaviy iqtisodiy baholashda ko'pincha binoning boshlang'ich qurilish qiymatiga asosiy e'tibor qaratiladi. Biroq bino uzoq muddat foydalaniladigan aktiv bo'lganligi sababli uning iqtisodiy samaradorligi faqat dastlabki investitsiya bilan belgilanmaydi. Energiya sarfi, texnik xizmat, ta'mirlash, suv iste'moli va boshqa ekspluatatsiya xarajatlari ham bino hayotiy sikli davomida muhim iqtisodiy yukni shakllantiradi. Shu sababli yashil qurilish loyihalarini baholashda Life Cycle Costing (LCC) — hayotiy sikl xarajatlari yondashuvi tobora keng qo'llanmoqda.

So'nggi tadqiqotlarda yashil binolarni iqtisodiy baholashda boshlang'ich investitsiya bilan bir qatorda ekspluatatsiya xarajatlari, energiya tejallishi, diskont stavkasi va hayotiy sikl qiymatini hisobga olish zarurligi ta'kidlanmoqda (Li et al., 2020; Weerasinghe et al., 2021; Baldoni et al., 2021; Utomo et al., 2022). Zamonaviy baholash amaliyotida LCC bilan birga NPV, investitsiyaning qaytish muddati va sezgirlik tahlili kabi ko'rsatkichlardan ham foydalaniladi (Papangelopoulou et al., 2025).

O'zbekiston uchun ushbu masala alohida ahamiyatga ega. Mamlakatda yashil iqtisodiyotga o'tish, energiya samaradorligini oshirish va resurslardan oqilona foydalanish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlari sifatida belgilangan. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 2-dekabrda PQ-436-son qarorida 2030-yilgacha "yashil" iqtisodiyotga o'tish va energiya samaradorligini oshirish bo'yicha ustuvor vazifalar belgilangan (PQ-436-son, 2022). Mahalliy tadqiqotlarda ham qurilish sektorining barqaror rivojlanishi, yashil texnologiyalar va energiya samaradorligi masalalariga e'tibor ortib bormoqda (Nabiyev, 2024; Muxibova, 2025; Gulomova, 2025; Metyakubov, 2025).

Shu bilan birga, O'zbekiston sharoitida yashil qurilish loyihalarini iqtisodiy baholashda bino hayotiy sikli davomida shakllanadigan energiya, ekspluatatsiya, texnik xizmat va qayta investitsiya xarajatlarini yagona iqtisodiy model doirasida hisobga olish yondashuvlarini yanada tizimlashtirish imkoniyati mavjud. Xalqaro amaliyotda LCC yondashuvi keng rivojlangan bo'lib, uni O'zbekistonning energiya narxlari, iqlim sharoiti, qurilish bozori va investitsiya muhitiga moslashtirishga qaratilgan tadqiqotlarni yanada kengaytirish maqsadga muvofiq.

Shu nuqtai nazardan, mazkur tadqiqotning maqsadi yashil qurilish loyihalarining iqtisodiy samaradorligini hayotiy sikl xarajatlari asosida baholash yondashuvini shakllantirish hamda uni O'zbekiston sharoitida qo'llash imkoniyatlarini aniqlashdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Yashil qurilish iqtisodiyoti bo'yicha zamonaviy tadqiqotlar asosan uch yo'nalishda rivojlanmoqda: binolarning hayotiy sikl xarajatlarini baholash, energiya samarador yechimlarning investitsion natijalarini aniqlash va ushbu yondashuvlarni turli iqtisodiy sharoitlarga moslashtirish. LCC yondashuvida dastlabki investitsiya bilan bir qatorda energiya, ekspluatatsiya, texnik xizmat, ta'mirlash, uskunalarini almashtirish va qoldiq qiymati hisobga olinadi. Zamonaviy tadqiqotlarda ushbu usul NPV, qaytish muddati va sezgirlik tahlili bilan birgalikda qo'llanmoqda (Papangelopoulou et al., 2025).

Xalqaro empirik tadqiqotlar boshlang'ich qurilish qiymatining o'zi loyiha iqtisodiy samaradorligini baholash uchun yetarli emasligini ko'rsatadi. Li et al. (2020) Singapurda 44 ta noturar joy binosini o'rganib, yashil binolarning qurilish va ekspluatatsiya xarajatlarini birgalikda baholash zarurligini ko'rsatgan. Weerasinghe et al. (2021) yashil va an'anaviy sanoat binolarini qiyoslab, yuqoriroq boshlang'ich investitsiya uzoq muddatli energiya va ekspluatatsiya tejamkorligi bilan qoplanishi mumkinligini aniqlagan.

Biroq yashil bino har doim avtomatik ravishda iqtisodiy jihatdan eng maqbul yechim bo'lavermaydi. Utomo et al. (2022) yashil qurilish omillarining bino hayotiy sikli qiymati va mulk bahosiga ta'sirini tahlil qilib, qurilish xarajatlarining oshishi har doim ekspluatatsiya xarajatlarining mutanosib kamayishi bilan kuzatilmasligini ko'rsatgan. Baldoni et al. (2021) esa LCC natijalari diskont stavkasi, energiya narxlari va makroiqtisodiy sharoitga sezilarli darajada bog'liq ekanini aniqlagan. Bu natijalar yashil loyihalarni har bir obyekt va iqtisodiy sharoit bo'yicha alohida baholash zarurligini ko'rsatadi.

Mavjud binolarni modernizatsiya qilish bo'yicha tadqiqotlarda ham hayotiy sikl yondashuvining ahamiyati tasdiqlanmoqda. Zhao va Mo (2023) 235 ta sertifikatlangan yashil uy ma'lumotlarini tahlil qilib, ayrim holatlarda mavjud binolarni energiya samarador modernizatsiya qilish yangi qurilishga nisbatan yuqori iqtisodiy natija berishi mumkinligini ko'rsatgan. Li et al. (2025) esa yashil binolar hayotiy sikl xarajatlari rejalashtirish, loyihalash,

qurilish va ekspluatatsiya bosqichlari birgalikda ta'sir qilishini aniqlagan. Demak, LCC faqat hisoblash formulasi emas, balki loyiha bo'yicha uzoq muddatli boshqaruv qarorlarini qabul qilish vositasi sifatida qaralishi mumkin.

Rus va MDH tadqiqotlarida yashil qurilishning iqtisodiy va institutsional tomonlariga ko'proq e'tibor qaratilmoqda. Babkin et al. (2022) yashil qurilishning rivojlanishida iqtisodiy rag'batlantirish, normativ bazani takomillashtirish va bozor ishtirokchilari manfaatlarini muvofiqlashtirish zarurligini ko'rsatgan. Golubova (2022) uy-joy iqtisodiy maqbulligini baholashda faqat xarid yoki qurilish narxiga emas, balki uning hayotiy sikl qiymatiga ham e'tibor berish zarurligini asoslagan.

O'zbekiston bo'yicha tadqiqotlarda esa asosiy e'tibor yashil iqtisodiyot, energiya samaradorligi va qurilish sektorini modernizatsiya qilishga qaratilgan. Muxibova (2025) qurilish kompleksida energiya resurslaridan samarali foydalanish va investitsion muhitni yaxshilash masalalarini ko'rib chiqqan. G'ulomova (2025) barqaror qurilish rivojlanishini resurs tejamkorligi va energiya samaradorligi bilan bog'lagan. Metyakubov (2025) esa qurilish materiallari sanoatida yashil texnologiyalar va raqamli transformatsiyaning iqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'sirini rasmiy statistik ma'lumotlar asosida tahlil qilgan.

Mavjud adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, xalqaro tadqiqotlarda yashil binolarni boshlang'ich investitsiya, ekspluatatsiya, energiya, texnik xizmat va diskontlangan xarajatlarni birlashtirgan LCC modeli asosida baholash ancha rivojlangan. O'zbekiston bo'yicha ishlarda esa energiya samaradorligi, yashil texnologiyalar va investitsion muhit keng yoritilgan bo'lsa-da, bino hayotiy sikli xarajatlarni yagona iqtisodiy model asosida baholash masalasi hali yetarlicha ishlab chiqilmagan. Shu sababli mazkur tadqiqotda boshlang'ich investitsiya, ekspluatatsiya va energiya xarajatlari, texnik xizmat hamda pulning vaqt qiymati yagona LCC modeli doirasida birlashtirildi va ushbu yondashuvning O'zbekiston sharoitida qo'llash imkoniyatlari baholandi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda yashil qurilish loyihalarining iqtisodiy samaradorligini baholash uchun qiyosiy iqtisodiy tahlil, statistik ma'lumotlarni umumlashtirish hamda hayotiy sikl xarajatlari — Life Cycle Costing (LCC) yondashuvidan foydalanildi. Tahlil uchun O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi, Jahon banki, Xalqaro moliya korporatsiyasi (IFC), UNEP va GlobalABCning rasmiy ma'lumotlari, shuningdek, 2020–2026-yillarda chop etilgan ilmiy tadqiqotlar va rasmiy statistik manbalar asosiy axborot manbalari sifatida olindi.

Yashil qurilish loyihalarining iqtisodiy samaradorligi boshlang'ich investitsiya, energiya va ekspluatatsiya xarajatlari, texnik xizmat, uskunalarni almashtirish qiymati hamda qoldiq qiymatini hisobga oluvchi hayotiy sikl xarajatlari modeli asosida baholandi. LCC quyidagi umumiy ifoda orqali shakllantirildi:

$$LCC = C_0 + \sum \left[C_t / (1+r)^t \right] - RV / (1+r)^n$$

bu yerda C_0 — boshlang'ich investitsiya; C_t — t-yildagi energiya, ekspluatatsiya, texnik xizmat va boshqa xarajatlari; r — diskont stavkasi; t — xarajat yuzaga keladigan davr; n — hisoblash davri; RV — hisob davri yakunidagi qoldiq qiymat. Kelajakdagi xarajatlarni joriy qiymatga keltirishda diskontlash tamoyili qo'llanildi. Metodologik yondashuv ISO 15686-5:2017 standartining hayotiy sikl xarajatlarni baholash prinsiplariga asoslandi (International Organization for Standardization, 2017).

Tahlilda LCC bilan bir qatorda sof joriy qiymat (NPV) va investitsiyaning qaytish muddati ko'rsatkichlari ham iqtisodiy baholash mezonlari sifatida ko'rib chiqildi. O'zbekiston bo'yicha uzoq muddatli obyekt darajasidagi ochiq ekspluatatsiya ma'lumotlari cheklanganligi sababli tadqiqotda konseptual, qiyosiy va rasmiy statistik ma'lumotlarga asoslangan tahliliy yondashuv qo'llanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Yashil qurilish loyihalarining iqtisodiy samaradorligini baholashda faqat obyektning qurilish qiymatiga e'tibor qaratish yetarli emas. Bino uzoq muddat foydalaniladigan aktiv bo'lgani sababli uning iqtisodiy qiymati qurilish bosqichida shakllanadigan xarajatlari bilan cheklanmaydi. Energiya va suv iste'moli, joriy ta'mirlash, muhandislik tizimlariga xizmat ko'rsatish, uskunalarni almashtirish hamda keyingi rekonstruksiya xarajatlari bino hayotiy siklining umumiy qiymatiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Shu jihatdan, yashil qurilishning iqtisodiy samaradorligi boshlang'ich investitsiya va keyingi ekspluatatsiya davrida olinadigan tejamkorlik o'rtasidagi nisbat bilan belgilanadi.

Qurilish sektorining iqtisodiyotdagi o'rni bu masalaning ahamiyatini yanada oshiradi. UNEP va GlobalABCning 2025–2026-yillar bo'yicha hisobotida bino va qurilish sektori jahon yalpi ichki mahsulotining 11–13 foizini shakllantirishi, dunyo ishchi kuchining qariyb 9 foizini band qilishi, shu bilan birga global CO₂

emissiyalarining taxminan 37 foiziga va qazib olinadigan materiallarning qariyb yarmiga to'g'ri kelishi qayd etilgan. So'nggi o'n yillikda binolarning energiya intensivligi 8,5 foizga kamaygan va yashil bino sertifikatlar soni qariyb uch baravar oshgan bo'lsa-da, 2030-yilgacha energiya samaradorligiga yo'naltiriladigan investitsiyalarni 5,9 trln AQSh dollarigacha yetkazish zarurligi ta'kidlanmoqda (UNEP & GlobalABC, 2026).

O'zbekistonda qurilish faoliyati so'nggi yillarda sezilarli kengaydi. Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yilda bajarilgan qurilish ishlari hajmi 313,9 trln so'mga yetgan, shundan 69,7 foizi bino va inshootlar qurilishiga to'g'ri kelgan. Shu yili 15,9 mln m² turar joy foydalanishga topshirilgan (O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi, 2026). Qurilish hajmining kengayishi bugungi loyiha qarorlarining kelgusidagi energiya va ekspluatatsiya xarajatlariga ta'sirini kuchaytiradi va LCC asosidagi baholashning iqtisodiy ahamiyatini oshiradi.

Yashil qurilishda boshlang'ich investitsiya odatiy loyihaga nisbatan ayrim hollarda yuqoriroq bo'lishi mumkin. Bunga issiqlik himoyasi yaxshilangan konstruksiyalar, energiya samarador derazalar, zamonaviy isitish va sovitish tizimlari, avtomatik boshqaruv, qayta tiklanuvchi energiya qurilmalari hamda suv tejovchi uskunalarga qo'shimcha investitsiya talab qilinishi sabab bo'ladi. Biroq mazkur xarajatlarni faqat qurilish bosqichida baholash loyiha samaradorligi to'g'risida to'liq tasavvur bermaydi. IFCning rivojlanayotgan bozorlar bo'yicha tahliliga ko'ra, ayrim yashil binolarda qo'shimcha kapital xarajatlari o'rtacha 1–10 foiz oralig'ida bo'lishi mumkin, ayni paytda ekspluatatsiya xarajatlari oddiy binolarga nisbatan 10–17 foizgacha past bo'lishi kuzatilgan. Ayrim turar joy loyihalarida energiya va kommunal xarajatlarning kamayishi hisobiga qo'shimcha investitsiyaning qaytish muddati 2–3 yilgacha qisqarishi mumkin (IFC, 2023). Mazkur ko'rsatkichlar O'zbekiston loyihalariga to'g'ridan-to'g'ri ko'chirilmasligi kerak, chunki qaytish muddati energiya tariflari, iqlim, qurilish materiallari narxi, texnologiya qiymati va moliyalashtirish shartlariga bog'liq.

Shuning uchun yashil va an'anaviy qurilish variantlarini taqqoslashda boshlang'ich qiymatni yagona mezon sifatida qabul qilish iqtisodiy jihatdan cheklangan yondashuv hisoblanadi. Hayotiy sikl xarajatlari usuli investitsiyani binoning foydalanish davrida yuzaga keladigan xarajatlar bilan bir tizimda ko'rib chiqishga imkon beradi.

1-jadval. Yashil va an'anaviy qurilish loyihalarini hayotiy sikl xarajatlari bo'yicha baholash mezonlari

Xarajat turi	An'anaviy baholash	LCC asosidagi baholash	Iqtisodiy ta'siri
Boshlang'ich investitsiya	Asosiy mezon sifatida qaraladi	Umumiy hayotiy sikl xarajatlarning bir qismi sifatida baholanadi	Kam boshlang'ich qiymat har doim ham eng tejamkor variantni anglatmaydi
Energiya xarajatlari	Ko'pincha loyiha qiymatidan alohida qaraladi	Butun hisob davri bo'yicha hisobga olinadi	Energiya samarador yechimlarning uzoq muddatli samarasini ko'rsatadi
Suv iste'moli	Cheklangan darajada hisobga olinadi	Ekspluatatsiya xarajatlari tarkibiga kiritiladi	Resurs tejamkorligining iqtisodiy natijasini aniqlaydi
Texnik xizmat va ta'mirlash	Boshlang'ich smetaga kirmaydi	Davriy xarajat sifatida diskontlanadi	Uskuna va konstruksiyalarni saqlash qiymatini ko'rsatadi
Uskunalarini almashtirish	Ko'pincha hisobga olinmaydi	Foydalanish muddati davomida hisoblanadi	Qisqa xizmat muddatiga ega tizimlarning real qiymatini ochib beradi
Rekonstruksiya xarajatlari	Keyingi davr xarajati sifatida qaraladi	LCC tarkibida baholanadi	Uzoq muddatli kapital ehtiyojni aniqlaydi
Qoldiq qiymat	Odatda baholanmaydi	Hisob davri oxirida inobatga olinadi	Aktivning yakuniy iqtisodiy qiymatini aniqlashtiradi

Manba: muallif tomonidan LCC metodologiyasi asosida shakllantirilgan.

1-jadval shuni ko'rsatadiki, eng past boshlang'ich qiymat har doim ham eng iqtisodiy variantni anglatmaydi. Dastlab arzonroq texnologiya yuqori energiya yoki texnik xizmat xarajatlari sababli uzoq muddatda qimmatroq

bo'lishi mumkin. Aksincha, boshlang'ich qiymati yuqoriroq bo'lgan energiya samarador yechim keyingi tejamkorlik hisobiga umumiy LCCni kamaytirishi mumkin.

O'zbekiston sharoitida bu masala davlat binolarining energiya samaradorligini oshirish bo'yicha amaliy loyihalarda ham namoyon bo'lmoqda. Jahon banki tomonidan ushbu yo'nalishga 143 mln AQSh dollari miqdorida imtiyozli moliyalashtirish tasdiqlangan. Loyiha energiya auditi, binolarni modernizatsiya qilish va erishilgan energiya tejamkorligini baholashni bir tizimda birlashtiradi (World Bank, 2022). Bu tajriba energiya samaradorligi tadbirlarini texnik natija bilan birga iqtisodiy qaytim nuqtai nazaridan ham baholash zarurligini ko'rsatadi.

Yashil qurilish loyihalarini iqtisodiy baholashda LCCning o'zi bilan cheklanib qolmasdan, investitsiyaning samaradorligini ifodalovchi qo'shimcha ko'rsatkichlardan foydalanish maqsadga muvofiq. Bunda NPV uzoq muddat davomida yuzaga keladigan pul oqimlarini joriy qiymatga keltirish imkonini bersa, investitsiyaning qaytish muddati qo'shimcha boshlang'ich xarajat qachon qoplanishini ko'rsatadi. Ushbu ko'rsatkichlarning birgalikda qo'llanishi turli loyihalarni yagona iqtisodiy mezonlar asosida taqqoslash imkonini beradi.

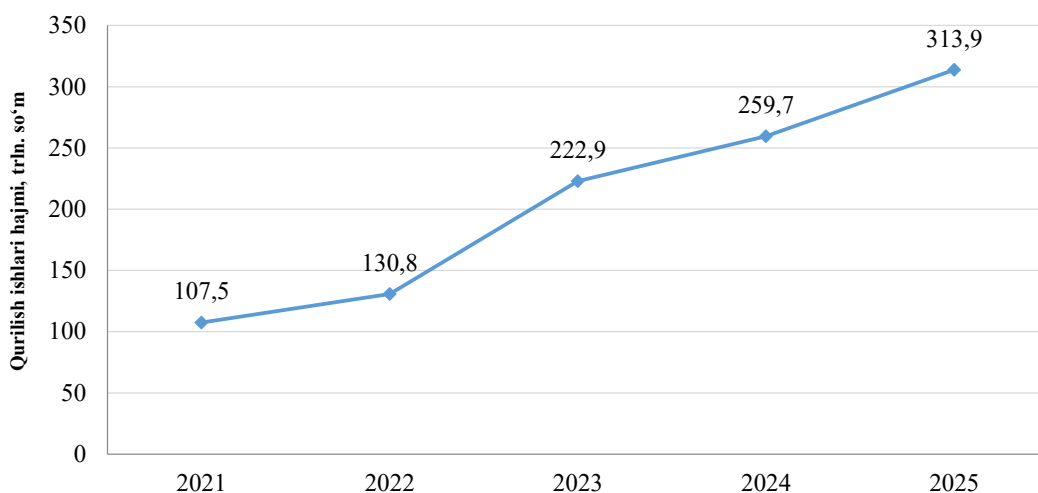
2-jadval. Yashil qurilish loyihalarining iqtisodiy samaradorligini baholash ko'rsatkichlari

Ko'rsatkich	Mazmuni	Iqtisodiy baholashdagi ahamiyati
Boshlang'ich investitsiya, C_0	Qurilish va energiya samarador yechimlarga dastlabki kapital qo'yilma	Yashil va an'anaviy variantlar o'rtasidagi boshlang'ich xarajat farqini ko'rsatadi
Yillik energiya xarajati	Isitish, sovitish, yoritish va boshqa energiya iste'moli qiymati	Energiya samarador texnologiyalardan olinadigan tejamkorlikni aniqlaydi
Suv xarajati	Bino foydalanishi davomida suv iste'moli qiymati	Suv tejovchi yechimlarning iqtisodiy samarasini hisoblash imkonini beradi
Texnik xizmat xarajatlari	Profilaktika, ta'mirlash va uskunalarni saqlash xarajatlari	Bino tizimlarining haqiqiy ekspluatatsiya qiymatini aks ettiradi
NPV	Kelajakdagi pul oqimlarining diskontlangan sof qiymati	Investitsiyaning uzoq muddatli iqtisodiy maqsadga muvofiqligini baholaydi
Qaytish muddati	Qo'shimcha investitsiyaning tejamkorlik hisobiga qoplanish vaqti	Investor uchun qaror qabul qilishning sodda va amaliy mezoni hisoblanadi
LCC	Bino hayotiy sikli davomida yuzaga keladigan diskontlangan umumiy xarajat	Loyihalar orasida eng kam umumiy xarajatga ega variantni aniqlash imkonini beradi
Qoldiq qiymat	Hisob davri oxiridagi aktiv yoki uskunalarning qiymati	Hayotiy siklning yakuniy iqtisodiy natijasini aniqlashtiradi

LCC hisobida eng muhim masalalardan biri vaqt omilidir. Bir xil miqdordagi xarajatning bugungi va kelajakdagi iqtisodiy qiymati bir xil emas. Shu sababli uzoq muddatli energiya tejamkorligini oddiy yig'indi sifatida hisoblashdan ko'ra, pul oqimlarini tegishli diskont stavkasi asosida joriy qiymatga keltirish aniqroq natija beradi. Baldoni va boshqalar (2021) energiya samarador rekonstruksiya variantlarini tahlil qilib, LCC natijalari makroiqtisodiy sharoit, jumladan diskont stavkasi va kelajakdagi iqtisodiy o'zgarishlarga sezgir ekanligini ko'rsatgan. Demak, O'zbekiston sharoitida ham yagona qat'iy iqtisodiy ko'rsatkichdan foydalanish o'rniga bazaviy, qulay va noqulay ssenariylar asosida hisoblash natijalarning ishonchligini oshiradi.

Bunda energiya tariflarining kelgusidagi dinamikasi, inflyatsiya, kapital qiymati va uskunalarning xizmat muddati asosiy o'zgaruvchilar hisoblanadi. Masalan, energiya narxi oshgan ssenariyda energiya samarador texnologiyalarning iqtisodiy qaytimi tezlashadi, yuqori diskont stavkasi esa kelajakdagi tejamkorlikning bugungi qiymatini kamaytiradi. Shuning uchun bir xil yashil texnologiya turli iqtisodiy sharoitlarda turlicha LCC natijasini berishi mumkin.

Tahlil natijalarini vizual ifodalash uchun O'zbekistondagi qurilish ishlari hajmining o'sish dinamikasini ko'rsatish maqsadga muvofiq.

1-rasm. O'zbekistonda bajarilgan qurilish ishlari hajmining o'zgarishi, 2021–2025-yillar, trln so'm

Mazkur dinamikani nominal qiymatlarning oddiy o'sishi sifatida talqin qilish kerak; u qurilish hajmining real narxlardagi o'sish sur'atini bevosita ifodalamaydi. Biroq qurilish faoliyatining iqtisodiydagi miqyosi kengayayotganini ko'rsatadi. Yangi qurilayotgan binolar hajmi oshgani sari bugun qabul qilinayotgan loyiha qarorlari kelgusi davrdagi energiya, kommunal va texnik xizmat xarajatlarining tobora katta qismini belgilaydi. Shu sababli LCC yondashuvini loyihalash bosqichidayoq qo'llash iqtisodiy jihatdan muhim.

Olingan tahlil xalqaro tadqiqotlar natijalari bilan umumiy jihatdan mos keladi. Li et al. (2020) va Weerasinghe et al. (2021) yashil binolarni baholashda boshlang'ich va ekspluatatsiya xarajatlarini birgalikda hisobga olish zarurligini ko'rsatgan. Utomo et al. (2022) esa yashil standartlarni qo'llash har bir holatda avtomatik ravishda ekspluatatsiya xarajatlarini kamaytirmasligini aniqlagan. Li et al. (2025) rejalashtirish, qurilish va bino boshqaruvi LCCga sezilarli ta'sir ko'rsatishini qayd etgan, Papangelopoulou et al. (2025) esa LCCA bino energiya modernizatsiyasini iqtisodiy baholashda eng ko'p qo'llanadigan usullardan biri ekanligini ko'rsatgan. Ushbu natijalar O'zbekiston uchun LCC parametrlarini mahalliy energiya tariflari, diskont stavkalari, iqlim va ekspluatatsiya sharoitlariga moslashtirish zarurligini tasdiqlaydi.

Olingan tahlil yashil qurilishning iqtisodiy ustunligi "yashil bino har doim arzonroq" degan sodda xulosaga emas, balki boshlang'ich xarajat va uzoq muddatli tejamkorlikning optimal nisbatiga asoslanishini ko'rsatadi. Ayrim hollarda boshlang'ich investitsiya yuqori bo'lishiga qaramay, energiya va ekspluatatsiya xarajatlarining kamayishi sababli LCC pastroq bo'lishi mumkin. Boshqa hollarda esa qimmat texnologiyaning iqtisodiy qaytimi bino xizmat muddati davomida ham yetarli bo'lmasligi mumkin. Shuning uchun loyiha tanlashda yashil texnologiyaning mavjudligi bilan bir qatorda, uning aniq obyekt sharoitidagi iqtisodiy samarasini muhim baholash mezonini sifatida hisobga olish maqsadga muvofiq.

O'zbekiston sharoitida LCC baholashni avvalo davlat va jamoat binolari, ko'p kvartirali uy-joylar hamda energiya iste'moli yuqori obyektlarda bosqichma-bosqich joriy etish maqsadga muvofiq. Bunda qurilish smetasi bilan birga energiya xarajatlari, texnik xizmat, uskunalarini almashtirish muddati, diskont stavkasi va kutilayotgan tejamkorlik hisobga olinishi lozim. LCC, NPV va qaytish muddati ko'rsatkichlarining birgalikda qo'llanishi kapital xarajatlar bilan kelajakdagi ekspluatatsiya tejamkorligini yagona iqtisodiy tizimda baholash va investitsiya qarorlarini aniqroq asoslash imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari yashil qurilish loyihalarining iqtisodiy samaradorligini faqat boshlang'ich qurilish qiymati asosida baholash yetarli emasligini ko'rsatadi. Bino uzoq muddat foydalaniladigan aktiv bo'lgani sababli energiya sarfi, texnik xizmat, ta'mirlash, uskunalarini almashtirish va boshqa ekspluatatsiya xarajatlari ham loyiha qiymatining muhim qismini tashkil etadi. Shu sababli Life Cycle Costing (LCC) yondashuvi boshlang'ich investitsiya bilan kelgusidagi xarajat va tejamkorlikni yagona iqtisodiy tizimda baholash imkonini beradi.

O'zbekiston sharoitida qurilish hajmining ortib borayotgani yangi binolarning kelgusidagi energiya va ekspluatatsiya xarajatlarini oldindan hisobga olish zaruratini kuchaytiradi. Ayniqsa, davlat va yirik xususiy loyihalarda eng past boshlang'ich qiymatni tanlash o'rniga, bino hayotiy sikli davomida eng maqbul umumiy

xarajatni ta'minlaydigan variantni aniqlash muhim. Bunda LCC bilan birga NPV va investitsiyaning qaytish muddati kabi ko'rsatkichlardan foydalanish iqtisodiy qarorlarning asoslanganligini oshiradi.

Shundan kelib chiqib, quyidagi amaliy takliflarni ilgari surish mumkin:

1. Davlat va yirik xususiy qurilish loyihalarini iqtisodiy baholashda CAPEX bilan bir qatorda LCC ko'rsatkichini ham majburiy yoki tavsiyaviy mezon sifatida qo'llash.

2. Energiya samarador binolar uchun boshlang'ich investitsiya, ekspluatatsiya xarajatlari, energiya tejalishi, diskont stavkasi va qaytish muddatini qamrab oladigan yagona iqtisodiy baholash metodikasini shakllantirish.

3. Yashil kredit, ipoteka va boshqa moliyalashtirish vositalarida LCC va NPV ko'rsatkichlarini investitsion qaror mezonlariga kiritish.

4. O'zbekistondagi turli toifadagi mavjud binolar bo'yicha energiya iste'moli, texnik xizmat va ekspluatatsiya xarajatlarning muntazam ma'lumotlar bazasini shakllantirish.

5. LCC yondashuvini avvalo davlat, jamoat va yirik turar joy obyektlarida sinov loyiholari orqali sinovdan o'tkazish va olingan natijalar asosida milliy amaliyotga bosqichma-bosqich joriy etish.

Tadqiqotning asosiy cheklovi shundaki, barcha turdagi binolar uchun uzoq muddatli va to'liq ekspluatatsiya ma'lumotlari ochiq shaklda mavjud emas. Shu sababli ayrim xulosalar konseptual va qiyosiy tahlilga tayangan. Keyingi tadqiqotlarda real obyektlar bo'yicha energiya sarfi, texnik xizmat xarajatlari va investitsiya ko'rsatkichlarini yig'ib, LCC modelini empirik tekshirish maqsadga muvofiq.

Umuman, hayotiy sikl xarajatlariga asoslangan baholash O'zbekistonda yashil qurilish loyihalarining iqtisodiy samaradorligini aniqroq aniqlash, uzoq muddatli xarajatlarni kamaytirish va investitsiya qarorlarini sifat jihatdan yaxshilash uchun amaliy vosita bo'lib xizmat qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Babkin, A. V., Kurcheeva, G. I., & Aprelova, L. A. (2022). **Проблемы зеленого строительства в условиях реализации концепции здорового города.** *П-Economy*, 15(2), 59–78. <https://doi.org/10.18721/JE.15204>.
2. Baldoni, E., Coderoni, S., D'Orazio, M., Di Giuseppe, E., & Esposti, R. (2021). From cost-optimal to nearly zero energy buildings' renovation: Life cycle cost comparisons under alternative macroeconomic scenarios. *Journal of Cleaner Production*, 288, 125606. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.125606>.
3. G'ulomova, S. (2025). Qurilish sanoatida barqaror rivojlanish va yashil iqtisodiyot tamoyillari. *Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot*, 3(10). <https://doi.org/10.5281/zenodo.17515424>.
4. Golubova, O. S. (2022). Оценка доступности жилья на основании методики стоимости жизненного цикла. **Социально-экономическое управление: теория и практика**, 17(4), 24–31. <https://doi.org/10.22213/2618-9763-2021-4-24-31>.
5. International Finance Corporation. (2023). *Building green: Sustainable construction in emerging markets*. World Bank Group.
6. International Organization for Standardization. (2017). *ISO 15686-5:2017 Buildings and constructed assets—Service life planning—Part 5: Life-cycle costing*. ISO.
7. Li, L., Xiao, S., Liu, Z., Wu, C., & Li, S. (2025). Study of the factors influencing the life cycle cost of green buildings using SEM-SD method. *Journal of Asian Architecture and Building Engineering*, 24(3), 1860–1877. <https://doi.org/10.1080/13467581.2024.2347956>.
8. Li, S., Lu, Y., Kua, H. W., & Chang, R. (2020). The economics of green buildings: A life cycle cost analysis of non-residential buildings in tropic climates. *Journal of Cleaner Production*, 252, 119771. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.119771>.
9. Metyakubov, A. (2025). Qurilish materiallari sanoatida yashil texnologiyalar va raqamli transformatsiyaning barqaror rivojlanishga ta'siri. *Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot*, 3, maxsus son. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17549142>.
10. Muxibova, G. (2025). O'zbekiston Respublikasida qurilish kompleksining hozirgi holati va asosiy rivojlanish tendensiyalari. *Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot*, 3(4). <https://doi.org/10.5281/zenodo.15351685>.
11. Nabiyeu, O. (2024). O'zbekiston yashil iqtisodiyotga o'tish yo'lida: Barqaror rivojlanish va energiya samaradorligi. *Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot*, 2(11). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14511726>.
12. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. (2026). O'zbekistonda qurilish ishlari hajmi bo'yicha rasmiy statistik ma'lumotlar, 2021–2025. <https://stat.uz/en/press-center/news-of-committee/68730-35-jilda-urilish-islari-12-3-barobarga-oshdi-4>.
13. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori. (2022). *2030-yilgacha O'zbekiston Respublikasining "yashil" iqtisodiyotga o'tishiga qaratilgan islohotlar samaradorligini oshirish bo'yicha chora-tadbirlar to'g'risida* (PQ-436-son qaror, 2-dekabr 2022-yil). <https://lex.uz/docs/-6303230>.

14. Papangelopoulou, M. D., Alexakis, K., & Askounis, D. (2025). Assessment methods for building energy retrofits with emphasis on financial evaluation: A systematic literature review. *Buildings*, 15(14), 2562. <https://doi.org/10.3390/buildings15142562>.
15. United Nations Environment Programme, & Global Alliance for Buildings and Construction. (2026). *Global status report for buildings and construction 2025–2026*. United Nations Environment Programme.
16. Utomo, C., Astarini, S. D., Rahmawati, F., Setijanti, P., & Nurcahyo, C. B. (2022). The influence of green building application on high-rise building life cycle cost and valuation in Indonesia. *Buildings*, 12(12), 2180. <https://doi.org/10.3390/buildings12122180>.
17. Weerasinghe, A. S., Ramachandra, T., & Rotimi, J. O. B. (2021). Comparative life-cycle cost (LCC) study of green and traditional industrial buildings in Sri Lanka. *Energy and Buildings*, 234, 110732. <https://doi.org/10.1016/j.enbuild.2021.110732>.
18. World Bank. (2022). *Clean Energy for Buildings in Uzbekistan (P176060)*. World Bank Group.
19. Zhao, D., & Mo, Y. (2023). Construction cost decomposition of residential building energy retrofit. *Buildings*, 13(6), 1363. <https://doi.org/10.3390/buildings13061363>.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 9/2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
